

10—15 januari.

Debatter m. m.

Sid.

Måndagen den 10 januari.

Ålderspresidentens hälsningstal 3

Tisdagen den 11 januari.

Anförande av talmannen vid riksdagens öppnande å rikssalen . . . 10

Onsdagen den 12 januari.

Interpellationer av

herr Svensson i Ljungskile ang. tillgodoseende av de mindre jordbrukarnas behov av tillskottsfoder 12

herr Nilson i Spånstad ang. försöksverksamheten på skolväsendets område 13

fru Västberg ang. åtgärder för underlättande för gifta kvinnor att åtaga sig förvärvsarbete 14

Fredagen den 14 januari.

Utskottsval 16

Interpellationer av

fru Eriksson i Stockholm ang. skärpning av bestämmelserna i lagen om behörighet att utöva läkarkonsten 20

herr Huss ang. d:o 20

herr Hansson i Skegrie ang. inrättande av investeringsfonder för jordbruk 21

herr Persson i Landafors ang. utredningen av frågan om kommunalskattelagstiftningens utformning 22

Lördagen den 15 januari.

Interpellationer av	
herr Kyling ang. arbetsförhållandena för personalen vid ungdomsfängelset i Uppsala.....	27
herr Skoglund i Umeå ang. trafiken inom kustområdet mellan Örnsköldsvik och Umeå.....	28

Samtliga avgjorda ärenden.**Måndagen den 10 januari.**

Protokoll ang. fullmaktsgrensning	3
Val av talmän och sekreterare	8

Onsdagen den 12 januari.

Val av ledamöter i talmanskonferensen samt kanslideputerade, kanslitillsättare och ekonomideputerade	11
--	----

Fredagen den 14 januari.

Val av ledamöter i de ständiga utskotten	16
Kungl. Maj:ts berättelse om vad i rikets styrelse sig tilldragit ..	18
Tryckfrihetskommitténs berättelse.....	19

Lördagen den 15 januari.

Val av suppleanter för ledamöterna i de ständiga utskotten	24
Kungl. Maj:ts skrivelse nr 3, om förordnande av statsrådsledamot att taga befattning med riksdagsärendena	26

I enlighet med § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen sammanträdde andra kammaren till lagtima möte här i huvudstaden i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingslokalen

Måndagen den 10 januari.

Kl. 11 fm.

§ 1.

Sammanträdet öppnades av representanten för Gävleborgs län herr SÄVSTRÖM såsom den ledamot, vilken bevisat de flesta riksdagarna, med följande ord:

Mina damer och herrar! I egenskap av ålderspresident tillkommer det mig att öppna detta sammanträde. Jag vill dock först hälsa eder alla såväl förutvarande som nytillkomna ledamöter hjärtligt välkomna.

Då vi nu stå redo att börja vårt arbete vid 1949 års riksdag, sker det i medvetandet om det läge vari vi för närvarande befinna oss. Det gäller, som vi alla veta, att skapa förutsättningar för uppnående av inre och yttre balans i vår ekonomiska politik. Detta medför krav på återhållsamhet i fråga om investeringar och sparsamhet beträffande det allmännas utgifter. Självfallet böra vi nu liksom tidigare vinnlägga oss om noggrann prövning av alla de ärenden som föreläggas till vårt avgörande. Såsom valda ombud för Sveriges folk bör det vara vår fasta vilja att enigt samverka om den uppgift, som i dagens läge är den väsentliga — lösningen av våra viktigaste ekonomiska problem.

§ 2.

Herr ordföranden tillkännagav, att han anmodat undertecknade att föra protokollet till dess sekreterare hunnit utses ävensom att kanslipersonal blivit

till erforderligt antal av honom för tillfället antagen; och blevo på framställd proposition dessa åtgärder av kammaren godkända.

§ 3.

Upplästes följande till kammaren ankomna protokoll angående den i § 32 riksdagsordningen föreskrivna fullmaktsgranskningen:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 4 januari 1949.

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning av riksdagsmannafullmakter, som skulle inför departementschefen företagas innan årets lagtima riksdag sammanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar D. Hall, K. Böök och E. R. Hagberg samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar A. Örne, A. Lindqvist och E. Eriksson.

Till justitiedepartementet hade insänts fullmakter för de vid de allmänna valen under september 1948 utsedda 230 ledamöterna av riksdagens andra kammare.

Vid granskning av fullmakterna framställdes icke någon anmärkning mot desamma.

Protokoll över granskningen jämte

Förteckning å de granskade fullmakterna skulle tillika med dessa överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:

C. G. Bruno.

Den i protokollet omförmälda förteckningen var av följande lydelse:

Förteckning

å ledamöter av riksdagens andra kammare enligt fullmakter, granskade inför chefen för justitiedepartementet den 4 januari 1949.

Stockholms stad.

- 1 Professorn Bertil Ohlin
- 2 Statsministern Tage Erlander
- 3 Filosofie doktorn Yngve Larsson
- 4 Statsrådet Torsten Nilsson
- 5 Direktören Jarl Hjalmarson
- 6 Ombudsmannen Gerda Höjer
- 7 Fru Desideria (Disa) Västberg
- 8 Pastorn Johan Wiktor Johnsson
- 9 Före detta statssekreteraren Frans Severin
- 10 Redaktören Fritjof Lager
- 11 Fru Elsa Ewerlöf
- 12 Ombudsmannen Sture Hartvig Henriksson
- 13 Direktören Gustaf Kollberg
- 14 Advokaten Ingrid Gärde-Widemar
- 15 Metallarbetaren Hans Lennart Gustafsson
- 16 Professorn Elis Håstad
- 17 Fru Nancy Margareta Eriksson, f. Bengtsson
- 18 Byråinspektören Daniel Wiklund
- 19 Ombudsmannen Emil Malmberg
- 20 Redaktören Gustav Johansson
- 21 Aktuarien Folke Nihlfors
- 22 Förste ombudsmannen Per Hjalmar Fagerholm
- 23 Ombudsmannen Carl Lindberg
- 24 Rektorn Ruth Ager

Stockholms län.

- 25 Före detta rektorn Gust. Mosesson i Lidingö
- 26 Bankofullmäktigen Allan Andersson i Tungelsta

- 27 Lantbrukaren Hjalmar Åhman i Rånäs
- 28 Lantarbetaren Eskil Eriksson i Hökhuvud
- 29 Grosshandlaren E. Birke i Salem
- 30 Sekreteraren Adolf Wallentheim i Saltsjö-Duvnäs
- 31 Advokaten Yngve Häckner i Saltsjöbaden
- 32 Metallarbetaren Arthur Sköldin i Sundbyberg
- 33 Lantbrukaren David Boman i Stafsund
- 34 Metallarbetaren Sven Hedqvist i Nynäshamn
- 35 Redaktören Erik Karlsson i Stuvsta
- 36 Tillförordnade aktuarien Margit Vinge i Nacka

Uppsala län.

- 37 Ombudsmannen John Lundberg i Uppsala
- 38 Hemmansägaren Edvin Jacobsson i Igelsbo
- 39 Fabriksarbetaren Einar Jonsson i Skutskär
- 40 Lantbrukaren K. E. Hansson i Skediga
- 41 Filosofie doktorn Ragnar Edelman i Uppsala

Södermanlands län.

- 42 Redaktören Ossian Sehlstedt i Eskilstuna
- 43 Disponenten Sven Wedén i Eskilstuna
- 44 Lantarbetaren Gustaf Larsson i Julita
- 45 Godsägaren Harald Andersson i Johannesnäs
- 46 Fru Ellen Svedberg i Eskilstuna
- 47 Förvaltaren K. Gust. Wirtén i Harpsund
- 48 Lantbrukaren Ragnar Ekström i Björkvik

Östergötlands län.

- 49 Redaktören Karl Selim Valentin Ward i Norrköping
- 50 Överläkaren Paul Bergstrand, Kolmårdssanatoriet

- 51 Fru Elsa Amalia Johansson i
Norrköping
- 52 Hemmansägaren John Martin
Skoglund i Doverstorp
- 53 Kontraktsposten Ernst Carl Hop-
pe i Motala
- 54 Hemmansägaren Nils Ivar Johans-
son i Östra Husby
- 55 Metallarbetaren Gustaf Fridolf
Thapper i Finspong
- 56 Redaktören Gustav Ingemar An-
dersson i Linköping
- 57 Hemmansägaren Anders Valfrid
Stjärne i Ramfall
- 58 Lantarbetaren Sven Gustaf Folke
Persson i Appuna
- 59 Civilingenjören Martin Samuel
Ljungberg i Norrköping

Jönköpings län.

- 60 Lantbrukaren Oscar Ludvig Carl-
ström i Sävsjö
- 61 Möbelsnickaren Johan Erik Ge-
reon Fast i Nässjö
- 62 Hemmansägaren John Wilhelm
Pettersson i Sävsjö
- 63 Lantbrukaren Karl Abel Mauritz
Andersson i Löbbo
- 64 Lantbrukaren Karl Elfin Rudolf
Boman i Kieryd
- 65 Ryttmästaren greve Torgil Gabriel
Alexander von Seth å Bratte-
borg
- 66 Förre banvakten Frans Edvin
Gustafsson i Bogla
- 67 Hemmansägaren Gustaf Ludvig
Svensson i Vä
- 68 Redaktören Oskar Martin Isidor
Forsberg i Nässjö

Kronobergs län.

- 69 Lantbrukaren Hjalmar Svensson i
Grönvik
- 70 Småbrukaren Hjalmar Gustafson i
Dädesjö
- 71 Hemmansägaren C. O. Nolin i
Tingsryd
- 72 Ombudsmannen Fritz Persson i
Växjö
- 73 Civilekonomen Erik Strandh i
Växjö

Kalmar län.

- 74 Lantbrukaren Arvid Jonsson i
Skedsbygd
- 75 Muraren Sigvard Ohlsson i Kast-
lösa
- 76 Rektorn Einar Hæggbloom i Kåre-
mo
- 77 Lantarbetaren G. E. Holm i
Hjorted
- 78 Överläraren Sigfrid Nordkvist i
Kalmar
- 79 Snickaren Einar Johansson i Kal-
mar
- 80 Nämndemannen Gunnar Ericsson
i Näs
- 81 Fru Tekla Torbrink i Kalmar

Gotlands län.

- 82 Lantbrukaren Per Svensson i
Stenkyrka
- 83 Gjutaren Herman Engström i
Slite
- 84 Landstingsmannen Johan Ahlsten
i Alva

Blekinge län.

- 85 Redaktören Algot Törnkvist i
Karlskrona
- 86 Lantbrukaren Per A. Johnsson i
Mörrum
- 87 Verkstadsarbetaren Thure Anders-
son i Ronneby
- 88 Redaktören Olaus Nyberg i Karls-
krona
- 89 Rörarbetaren B. Erik Karlsson i
Olofström

Kristianstads län.

- 90 Köpmannen Filip Kristensson i
Osby
- 91 Förre reparatören L. A. Björklund
i Hässleholm
- 92 Lantbrukaren Sam. B. Norup i
Knislinge
- 93 Folkskolläraren Thorvald Ekdahl
i Nyvång
- 94 Landstingsmannen Edvard Mär-
tensson i Smedstorp
- 95 Förre tegelbruksarbetaren Alfred
Andersson i Munkaljungby
- 96 Kommunalordföranden Jöns Nils-
son i Bästekille

- 97 Lantbrukaren Harald Johnsson i Skoglösa
- 98 Målaren Gunnar Engkvist i Bjärnum
- Malmö, Hälsingborgs, Landskrona och Lunds städer.*
- 99 Ombudsmannen Olof Andersson i Malmö
- 100 Redaktören Erik Hagberg i Malmö
- 101 Redaktören Karl Bergström i Hälsingborg
- 102 Förste stadsläkaren Ragnar Huss i Malmö
- 103 Ämnesläraren Eric Bladh i Malmö
- 104 Vaktmästaren Karl J. Nilsson i Landskrona
- 105 Direktören Åke Wiberg i Malmö
- 106 Chefredaktören Klas Gösta Netzen i Malmö
- 107 Köpmannen Carl Christenson i Malmö
- 108 Målaren Folke G. Jönsson i Lund
- Malmöhus läns valkrets.*
- 109 Statsrådet Per Edvin Sköld
- 110 Förutvarande statsrådet Axel Pehrsson Bramstorp
- 111 Fru Olivia Nordgren i Trelleborg
- 112 Lantbrukaren Nils Persson i Svensköp
- 113 Lantarbetaren Axel Landgren i Bjäresjö
- 114 Lantbrukaren Nils G. Hansson i Skegrie
- 115 Redaktören Åke Olofsson i Höganäs
- 116 Ämnesläraren Eric Nilsson i Svalöv
- 117 Fiskaren Hans Lewin i Kämpinge
- Hallands län.*
- 118 Lantbrukaren Anders Pettersson i Dahl
- 119 Läderarbetaren Ragnar Persson i Vinberg
- 120 Hemmansägaren Hjalmar R. Nilsson i Spånstad
- 121 Handlanden Bror Persson i Halmstad
- 122 Ombudsmannen Tore Bengtsson i Halmstad
- Göteborgs stad.*
- 123 Chefredaktören Rolf Edberg
- 124 Legitimerade läkaren Bertil von Friesen
- 125 Trafikförmannen Olof Nilsson
- 126 Civilingenjören Carl S:son Schmidt
- 127 Tulluppsyningsmannen Knut Sennander
- 128 Kassörskan Märta Öberg
- 129 Bankkamreraren Sven Gustafsson
- 130 Direktören Walter Edström
- 131 Förbundsordföranden Jerker Svensson
- 132 Distriktsinspektrisen Brita Elmén
- 133 Metallarbetaren Gunnar Dahlgren
- Göteborgs och Bohus läns lands-
tingsområde.*
- 134 Agronomen Wald. Svensson i Ljungskile
- 135 Förre tändsticksarbetaren J. W. Mårtensson i Uddevalla
- 136 Affärsföreståndaren Birger Utbult i Öckerö
- 137 Pappersbruksarbetaren Gösta Andersson i Mölndal
- 138 Lantbrukaren Ernst V. Staxäng i Brodalen
- 139 Hemmansägaren C. O. Carlsson i Bakeröd
- 140 Småbrukaren Carl E. Johansson i Tegneby
- Älvsborgs län, norra valkretsen.*
- 141 Överingenjören Bengt Sjölin i Trollhättan
- 142 Förre banarbetaren C. P. Olsson i Mellerud
- 143 Förutvarande statsrådet Axel Rubbestad
- 144 Boktryckaren Patrik Svensson i Alingsås
- 145 Lantbrukaren Sven Antby i Långared
- 146 Kammarherren James I. A. Dickson i Vikaryd
- Älvsborgs län, södra valkretsen.*
- 147 Lasarettssysslomannen Alarik Hagård i Borås
- 148 Statsrådet John Ericsson

- 149 Pastorn Axel Gustafsson i Borås
 150 Lantbrukaren Einar Andersson i Hyssna
 151 Riksgäldsfullmäktigen K. A. Ryberg i Dalum
- Skaraborgs län.*
- 152 Folkskolläraren Oscar Johan Natanael Malmborg i Skövde
 153 Folkskolläraren Nils Walter Sundström i Skövde
 154 Lantbrukaren Johannes Onsjö i Larv
 155 Folkskolläraren Karl Folke Fritjof Kyling i Lyrestad
 156 Lantarbetaren Nils Sigurd Odhe i Lindärva
 157 Handlanden Gustav Erik Åke Rosén i Götene
 158 Lantbrukaren Karl Gunnar Viktor Larsson i Nolgården
 159 Barnavårdsmannen Valborg Elisabet Johansson i Skövde
- Värmlands län.*
- 160 Prosten Harald Hallén i Arvika
 161 Redaktören Manne Ståhl i Karlstad
 162 Stadsbibliotekarien Gustaf Nilsson i Kristinehamn
 163 Hemmansägaren Oscar Werner i Höjen
 164 Järnvägstjänstemannen August Spångberg i Charlottenberg
 165 Lantbrukaren Arthur Widén i Norum
 166 Småbrukaren Arvid Andersson i Ryggestad
 167 Sekreteraren Albert Larsson i Karlstad
 168 Fru Hildur Hunla i Munkfors
- Örebro län.*
- 169 Reparatören Lars Hjalmar Lindahl i Laxå
 170 Pastorn Gustaf Ruben Swedberg i Örebro
 171 Ombudsmannen Erik Reinhold Brandt i Aspa bruk
 172 Direktören Ernst Gösta Äqvist i Örebro
 173 Annonschefen Karl Åke Henry Al-lard i Örebro
- 174 Landstingsmannen Karl Albert Andersson i Björkäng
 175 Järnsynaren Karl Göran Pettersson i Degerfors
 176 Ombudsmannen Axel Filip Jansson i Hällefors
- Västmanlands län.*
- 177 Bankofullmäktigen David Hall i Västerås
 178 Borgmästaren Olov Rylander i Västerås
 179 Lantarbetaren Karl Bertil Andersson i Surahammar
 180 Lantbrukaren Sven Vigelsbo i Sala
 181 Fru Elin Eriksson i Hallstahammar
 182 Folkskolläraren Hernfrid Bark i Riddarhyttan
- Kopparbergs län.*
- 183 Redaktören Arvid Hallberg i Falun
 184 Rektorn Olof Hammar i Sjövik
 185 Hemmansägaren Gust. K. Hellbacken i Gräsberg
 186 Hemmansägaren Robert L. Jansson i Rävbacken
 187 Småbrukaren Evald Ericsson i Sörsjön
 188 Redaktören Anders Olsson i Mora
 189 Fru Elsa Lindskog i Kvarnsveden
 190 Hemmansägaren Erik Pettersson i Ersbacken
 191 Järnbruksarbetaren Erik Östrand i Avesta
- Gävleborgs län.*
- 192 Överrevisorn August Vilhelm Sävström i Bollnäs
 193 Folkskolläraren Gottfrid Fröderberg i Arbrå
 194 Avdelningschefen Gustav Adolv Olsson i Gävle
 195 Lantbrukaren Per Persson i Norrby
 196 Lantbrukaren Per Leander P:son Orgård i Tomterna
 197 Järnsvarvaren Per Sigurd Lindholm i Sandviken
 198 Första distriktssköterskan Edith Virginia Liljedahl i Gävle

- 199 Extra ordinarie undervisningsrådet Hildur Kristina Nygren i Gävle
- 200 Flottningsarbetaren Olov (Ola) Ferdinand Persson i Landafors
- Västernorrlands län.*
- 201 Jordbrukaren E. V. Norén i Nyadal
- 202 Byggmästaren J. E. Bäckström i Sundsvall
- 203 Skogsarbetaren Lars Jonsson i Överturingen
- 204 Juris doktorn Gunnar Hedlund i Mo, Rådom
- 205 Svarvaren K. J. Andersson i Alfredshem
- 206 Fabriksarbetaren Alf Andersson i Nyhamn
- 207 Hemmansägaren Oskar Andersson i Långviksmon
- 208 Ombudsmannen Harald Kärrlander i Kyrkdal
- 209 Hemmansägaren Brynolf Stattin i Tybränn
- Jämtlands län.*
- 210 Fattigvårds- och barnavårdskonsulenten Verner Vilhelm Hedlund i Östersund
- 211 Disponenten Olof Algot Gunnarsson i Nälden
- 212 Skogsarbetaren Jonas Sigfrid Jonsson i Järvsand
- 213 Hemmansägaren Nils Otto Jönsson i Rossbol
- 214 Lantbrukaren Helge Börje Lindström i Rossbol
- Västerbottens län.*
- 215 Lantbrukaren Olof Evert Sandberg i Böle
- 216 Folkskolläraren Gösta Skoglund i Umeå
- 217 Folkskollärarinnan Ragnhild Sandström i Överboda
- 218 Fabriksarbetaren Oskar Åkerström i Klemensnäs
- 219 Lantbrukaren Johan Helmer Johansson i Norrfors
- 220 Handlanden Uddo Rudolf Jacobson i Vilhelmina
- 221 Hemmansägaren Carl Östlund i Klutmark
- 222 Lantbrukaren Magnus Nilsson i Varuträsk
- Norrbottnens län.*
- 223 Folkskolläraren Ivar Jansson i Kalix
- 224 Bokhållaren John G. Löfroth i Kiruna
- 225 Fru Hildur Ericsson i Luleå
- 226 Redaktören Hilding Hagberg i Luleå
- 227 Gruvarbetaren J. O. Gavelin i Malmberget
- 228 Fru Märta Boman i Prästholmen
- 229 Sågverksarbetaren Olov W. Wiklund i Öjebyn
- 230 Redaktören Helmer Holmberg i Luleå
- § 4.
- Företogs upprop av kammarens ledamöter, därvid herr Pehrsson Bramstorp befanns frånvarande.
- Herr Pehrsson Bramstorp hade i en vid uppropet uppläst skrivelse anhållit om ledighet från riksdagsgörömlen under 5 dagar fr. o. m. den 10 januari 1949.
- § 5.
- Anställdes val av talman; och befanns efter valets utgång hava till talman blivit utsedd herr Sävström med samtliga avgivna eller 226 röster.
- § 6.
- Anställdes val av förste vice talman; och utsågs därvid herr Carlström med 178 röster.
- Två röster hade tillfallit herr Skoglund i Doverstorp.
- § 7.
- Vid företaget val av andre vice talman blev därtill utsedd herr Skoglund i Doverstorp med samtliga avgivna eller 189 röster.

§ 8.

Herr TALMANNEN yttrade: Mina damer och herrar! Å egna och vice talmännens vägnar ber jag att få tacka för förtroendet att leda kammarens förhandlingar. Vi skola försöka göra vårt bästa.

§ 9.

Upplästes ånyo den under § 4 här ovan omförmälda skrivelsen, vilken var av följande lydelse:

Till riksdagens andra kammare,
Stockholm.

För vårdande av enskilda angelägenheter anhåller jag om tjänstledighet från riksdagsarbetet under tiden 10—14 januari 1949.

Stockholm den 8 januari 1949.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 10.

Föredrogs åter det under § 3 här ovan intagna protokollet, varefter kammaren beslöt att, med godkännande av de däri omförmälda fullmakterna, lägga protokollet till handlingarna.

§ 11.

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren att genast företaga val av sekreterare, varefter det sålunda beslutade valet företogs; och befanns efter valsedlarnas öppnande och uppräknings valet hava så utfallit, att till sekreterare utsetts förste byråsekreteraren Gunnar Britth med samtliga avgivna eller 178 röster.

Sedan sekreteraren på kallelse infunnit sig, meddelade herr talmannen honom underrättelse om valets utgång och hälsade honom välkommen.

Protokollsföringen övertogs härefter av sekreteraren.

Ernst V. Staräng. Frans Severin.

§ 12.

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla riksdagens samtliga ledamöter att tisdagen den 11 innevarande månad kl. 11 fm. infinna sig i slottskapellet samt, efter förrättad gudstjänst, enligt § 34 riksdagsordningen begiva sig till rikssalen för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

§ 13.

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats ett antal inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelning av dessa biljetter finge ske genom kammarens kansli med iakttagande, att de för ledamöterna från var och en av rikets valkretsar avsedda biljetterna utlämnades till valkretsens äldste närvarande representant, som sedermera finge ombesörja den vidare utdelningen.

Detta förslag blev av kammaren bifallet.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 11.57 fm.

In fidem

Gunnar Britth.

Tisdagen den 11 januari.

Kl. 10.30 fm.

§ 1.

På förslag av herr talmannen, som förklarade sig hava om tiden för valen samrått med första kammarens talman, beslöt kammaren att vid plenum onsdagen den 12 innevarande januari företaga val av fyra ledamöter att deltaga i talmansöverläggningarna, två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli, åtta ledamöter att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal samt tre ledamöter att handhåva vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 2.

På förslag av herr talmannen, som förklarade sig hava om tiden för valen samrått med första kammarens talman, beslöt kammaren att företaga val av ledamöter i de ständiga utskotten fredagen den 14 och av suppleanter i samma utskott lördagen den 15 innevarande månad.

Härefter lämnades ordet på begäran till

Herr **FÖRSTE VICE TALMANNEN**, som anförde: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att andra kammaren måtte besluta att utse suppleanter i de ständiga utskotten till ett antal av tjugotre i statsutskottet, aderton i bevillningsutskottet, sjutton i första lagutskottet och sexton i vart och ett av de övriga utskotten utom i utrikesutskottet, där antalet grundlagsenligt skall vara åtta.

Denna hemställan bifölls av kammaren.

§ 3.

Herr talmannen och kammarens ledamöter avgingo kl. 10.45 fm. till slottskapellet, varefter riksdagspredikan hölls

av docenten vid Uppsala universitet teologie doktorn Ruben Josefson. Efter slutad gudstjänst begav sig kammaren till rikssalen. Hans Majestät Konungen öppnade där riksdagen med ett tal. Sedan första kammarens talman härefter framfört första kammarens undersåtliga vördnad, framträdde **ANDRA KAMMARENS TALMAN** och yttrade:

Eders Majestät!

Sedan 1920-talet har den verkliga demokratiseringen arbetat sig fram i vårt land. Den samhällsomdaning, som ägt rum, har medfört en socialt och ekonomiskt förbättrad ställning för det stora flertalet av vårt folk. Vi ha uppnått en tämligen hög levnadsstandard. Det vore en glädje för oss om den kunde bibehållas. Men det har talats om att vi på senare tid levat över våra tillgångar och att en annan ekonomisk inställning är nödvändig, om det skall bli möjligt att åstadkomma en ändring till det bättre.

De medel varigenom samhällsekonomisk balans skulle uppnås, anses huvudsakligen vara importbegränsning, minskad investering och återhållsamhet med allmänna utgifter. Dessutom ha statsministern och våra övriga politiska ledare uppmanat till ökad sparsamhet för att det skall bli möjligt att bygga bostäder och för att jordbruket, industrien och hantverket skall kunna följa med i den tekniska utvecklingen. Arbete och sparsamhet **skapar välstånd.**

En samverkan med representanter för näringslivet och den fackliga rörelsen är förvisso önskvärd. Huvuduppgiften synes vara att samordna den ekonomiska verksamheten till en planmässig hushållning, så att arbetskraften och de materiella tillgångarna kunna till fullo utnyttjas för ökad produktion och stegrad export. Skola vi kun-

na bevara den standard, som vi uppnått, så bör, såsom Eders Majestät framhållit, alla grupper och intressen lämna sin medverkan. Göra vi det, så gå vi vägen framåt mot ett bättre tillstånd.

Det är också högst sannolikt, att den ekonomiska hjälp, som Amerikas Förenade Stater lämnar Europa för dess återhämtning, skall inverka förmånligt även för vår del.

Men den närmaste framtiden är fortfarande oviss. Allt beror på om världsfreden kan tryggas. Genom Förenta Nationernas tillkomst hoppades man att tvister mellan folken skulle avgöras enligt lagligen erkända grundsatser. Men ända sedan världskrigets slut har tiden varit full av politiska brytningar och lokala strider. Och dock vill man

tro, att den tid skall komma då läget i världen skall förbättras.

Andra kammaren framför till Eders Majestät sin tacksamhet och undersåttliga vördnad.

Talmännen fingo härefter vardera mottaga ett exemplar av dels Kungl. Maj:ts proposition, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1949/50, dels ock Kungl. Maj:ts berättelse till 1949 års lagtima riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit, varefter ceremonien på rikssalen avslutades; och åtskildes kammaren vid utgåendet från rikssalen, enligt beslut fattat före avgången från dess samlingsrum.

In fidem

Gunnar Britth.

Onsdagen den 12 januari.

Kl. 11 fm.

§ 1.

Herr statsrådet *Wigforss* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49.

Denna proposition bordlades.

§ 2.

Företogs val av fyra ledamöter att delta i talmansöverläggningarna; och blevo därtill utsedda:

herr *Fast*,

» *Hedlund* i Rådom,

» *Hjalmarson* och

» *Ohlin*,

envar med 150 röster.

§ 3.

Anställdes val av två ledamöter, vilka jämte två ledamöter av första kammaren skulle hava inseende över riksdagens kansli; och blevo därtill valda:

herr *Larsson* i Stockholm och

» *Mårtensson* i Uddevalla,

envar med 132 röster.

§ 4.

Vid nu företaget val av åtta ledamöter att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal blevo därtill utsedda:

herr *Andersson* i Mölndal,

» *Hall*,

» *Ljungberg*,

» *Mosesson*,

» *Pettersson* i Dahl,

» *Sandberg*,

» *Severin* och

» *Svensson* i Grönvik,

envar med 131 röster.

§ 5.

Anställdes val av tre ledamöter att handhava vården om kammarens eko-

Interpellation ang. tillgodoseende av de mindre jordbrukarnas behov av tillskottsfoder.

nomiska angelägenheter; och blevo därtill valda:

- herr *Malmberg* i Skövde,
- » *Nilsson* i Kristinehamn och
- » *von Seth*,

envar med 113 röster.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag angående de i §§ 2—5 här ovan omnämnda valen.

§ 7.

Herr statsrådet *Sträng* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 8, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 9 § 1 mom. förordningen den 20 juni 1941 (nr 577) angående bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur.

Denna proposition bordlades.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

Kungl. Maj:ts den 11 innevarande januari på rikssalen avlämnade

dels proposition, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1949/50,

dels ock berättelse till 1949 års lagtima riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit;

riksdagens år 1948 församlade revisorers berättelser:

om den år 1948 av dem verkställda granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1947—30 juni 1948,

angående riksbanken, och

om granskning av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning för tiden 1 juli 1947—30 juni 1948 m. m.;

justitieombudsmannens ämbetsberättelse samt tryckfrihetskommitténs berättelse; samt

militieombudsmannens ämbetsberättelse.

§ 9.

Herr FÖRSTE VICE TALMANNEN erhöi på begäran ordet och yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1949/50, och nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49, måtte uppföras sist å föredragningslistan för kammarens nästkommande sammanträde.

Denna hemställan bifölls.

§ 10.

Avlämnades följande motioner, nämligen:

nr 1, av herr *Ohlin m. fl.*, angående kontroll av den offentliga partipropaganda inför val och folkomröstningar; och

nr 2, av herr *Hedlund* i Östersund *m. fl.*, angående åtgärder för tryggande av vissa jordägares rätt till fiske.

Dessa motioner bordlades.

§ 11.

Interpellation ang. tillgodoseende av de mindre jordbrukarnas behov av tillskottsfoder.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr SVENSSON i Ljungskile, som anförde: Herr talman! För flertalet mindre jordbrukare, inte minst i södra och västra Sverige, är inkomsten av den animaliska produktionen utav avgörande betydelse. Såväl gårdarnas driftsinriktning som deras utrustning med byggnader ha planlagts med tanke på en dylik produktion. Även utnytt-

Interpellation ang. försöksverksamheten på skolväsendets område.

jandet av familjens arbetskraft nödvändiggör en relativt stor djurhållning. Sedan långt tillbaka har denna djurhållning delvis grundats på inköpta fodermedel. Den knappa tillgången härpå har därför ända sedan 1940 berett dessa jordbrukare stora svårigheter. Dessa svårigheter ha i någon mån mildrats genom den omfördelning av fodermedel som åstadkommits genom vissa jordbrukares leveransplikt av säd och en därpå grundad tilldelning till dem som haft underskott.

Sedan detta system från och med ingången av nuvarande produktionsår slopats, ha småbrukarna i många delar av landet haft svårt att skaffa erforderliga mängder av tillskottsfoder. Givetvis ha en del jordbrukare, som tidigare fått avstå fodersäd, nu disponerat större mängder för egen del. Av de partier som gått i handel ha kapitalstarka köpare kunnat lägga sig till med en proportionsvis större andel än förut, i vissa fall säkerligen mot högre priser än de av statsmakterna fastställda. För de mindre jordbrukare, som äro beroende av successiva inköp, bereder en dylik situation betydande svårigheter. Vid stora småbrukarmöten, bland annat i Skåne och Skaraborgs län, har man givit uttryck för sina bekymmer för situationen på fodermarknaden under den gångna hösten. Man har anledning befara, att dessa svårigheter komma att förvärras mot slutet av stallfodringsperioden, då den egna skörden av spannmål förbrukats.

Resultatet av en dylik situation måste bli att gödsvin få sändas till slakterierna på ett alltför tidigt stadium samt att produktionen av ägg och mjölk minskas med därav följande förluster såväl för samhället som för de enskilda producenterna.

Då det förmodligen inte är möjligt under nuvarande förhållanden att i någon högre grad påverka fördelningen av svensk foderspannmål, blir det så mycket viktigare att småbrukets intres-

sen beaktas när det gäller tilldelningen av kli, oljekraffoder och majs.

Med hänvisning till det ovan sagda får jag hemställa om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet rikta följande fråga:

Vilka åtgärder har statsrådet planerat för att under stallfodringsperiodens senare del tillgodose de mindre jordbrukarnas behov av tillskottsfoder för att produktionen vid dessa jordbruk inte skall lida alltför stort avbräck?

Denna anhållan bordlades.

§ 12.

Interpellation ang. försöksverksamheten på skolväsendets område.

Ordet lämnades på begäran till

Herr NILSON i Spånstad, som yttrade: Herr talman! Enligt lämnade uppgifter kommer nästa skede i utredningsarbetet för den nya skola som planeras att bli en omfattande försöksverksamhet för prövning av bl. a. hur de nya linjerna i den framtida skolans organisation skola utformas. Känt är också att en rad kommuner inbjudits deltaga i denna försöksverksamhet. I ett betydande antal fall ha dock kommuner som gärna önskat deltaga i försöksverksamheten måst avböja. Oftast har det varit en brist på lokaler, som inte på något sätt kunnat övervinnas, som stoppat de intresserade kommunernas medverkan.

Jag tillåter mig fästa uppmärksamheten på att som villkor för försöksverksamhetens igångsättande förutsatts, att de kommuner som önska medverka skola förbinda sig införa 8-årig obligatorisk folkskola såvida så icke redan skett. Måhända skulle det dock betydande intresset för försöksverksamheten kunna utnyttjas utan att detta bestämda krav ställdes som ett överallt gällande villkor för igångsättande av försöken. Om detta krav inte vore obli-

Interpellation ang. åtgärder för underlättande för gifta kvinnor att åtaga sig förvärvsarbete.

gatoriskt, är det troligt att de mindre omfattande anspråk på lokaler som en icke obligatorisk påbyggnad skulle medföra också skulle vidga möjligheterna för intresserade kommuner att medverka. Särskilt gäller detta vissa relativt små skoldistrikt på landsbygden där utfallet av en försöksundervisning säkerligen kunde ge värdefulla erfarenheter. Öppnades det möjligheter att i vissa fall ordna försök genom att organisera åttonde klassen i den 9-åriga skolan utan skolplikt, under förutsättning givetvis att ett tillräckligt antal elever erhöles, skulle flera skoldistrikt säkerligen vara intresserade.

Jag utgår inte från någon bestämd uppfattning om frivillighetens värde i en försöksundervisning för de högre klasserna, men jag vill framhålla, att även om den visade sig olämplig, medverkade dessa försök att klargöra utgångsläget på ett bättre sätt än om försöket aldrig blivit gjort. Skulle å andra sidan frivilligheten visa sig lämpad som grund för fortsatt utbyggnad av en bättre skola kunde den åtminstone under ett övergångsskede användas i vissa landsbygdsdistrikt och därigenom vidga bildningsmöjligheterna för landsbygden snabbare, än om man skall vänta med att göra någonting, till dess lärare och lokaler anskaffats och iordningställt för det större antal barn som kommer i fråga vid utbyggnadens förknippande med skolplikt. Jag hoppas att många värdefulla rön skulle vinnas om försöksverksamheten vidgades på sätt som här antytts, och det är min fasta övertygelse att försök från skilda utgångspunkter ge mera av värde. Ett försök som inte lyckas kan ge lika många värdefulla erfarenheter som det som slår väl ut.

Intresset kring försöksverksamheten på skolans område knyter sig emellertid inte bara till dessa frågor. I många fall skulle det vid ställningstagandet och övervägandet om man har möjlig-

het ordna försöksverksamhet vara av stort värde, om man i någon mån kunde överblicka kursplanerna för såväl de teoretiska som för de praktiska linjerna i försöksverksamheten. Bl. a. beror lokalfrågans eventuella ordnande mängden gång på hur dessa planer komma att utformas.

Slutligen intresserar man sig i de flesta kommuner mycket livligt för hur kostnaderna för denna verksamhet skola utgå. Visserligen har det antytts att vissa bidrag till verksamheten kunde lämnas, men det vore i hög grad önskligt att riktlinjer för bidragsfrågornas ordnande bekantgjordes för de intresserade, i all synnerhet om det anses möjligt utsträcka försöken utöver den förut angivna ramen.

Det synes därför vara ett allmänt intresse för alla dem som äro intresserade för dessa problem att en rad praktiska problem kring den nya skolan, bl. a. de som ovan berörts, klarläggas, och jag tillåter mig därför att till herr statsrådet och chefen för eklestastikdepartementet ställa följande fråga.

Är herr statsrådet i tillfälle att inför kammaren lämna en översikt inom den närmaste tiden, varigenom dessa problem klargöras, så att ställningstagandet för av försöksverksamheten intresserade kommuner underlättas och försöken därigenom bli så omfattande och allsidiga som möjligt?

Denna anhållan bordlades.

§ 13.

Interpellation ang. åtgärder för underlättande för gifta kvinnor att åtaga sig förvärvsarbete.

Fru VÄSTBERG erhöi på begäran ordet och anförde: Herr talman! Den brist på arbetskraft som sedan några år tillbaka karakteriserat förhållandena på arbetsmarknaden avser såväl kvinnlig som manlig arbetskraft. Tillström-

Interpellation ang. åtgärder för underlättande för gifta kvinnor att åtaga sig förvärvsarbete.

ningen till de produktiva åldrarna har under flera 10-årsperioder före det sista världskriget överstigit avgången med omkring 200 000 män och nästan lika många kvinnor. Sedan 1940 har emellertid tillväxten av de produktiva årsklasserna praktiskt taget upphört. Detta har helt naturligt blivit alldeles särskilt märkbart på arbetsmarknaden, då det inträffat i ett läge, karakteriserat av expansion på nästan alla områden av vårt näringsliv och en därav föranledd stegrad efterfrågan på arbetskraft.

Den snabba nedgång i nativiteten som sålunda ägde rum efter det första världskriget medför nu en förskjutning av ålderssammansättningen inom de arbetsföra åldrarna, som är av speciell betydelse för den kvinnliga arbetskraftens vidkommande. Denna består nämligen i stor utsträckning av yngre kvinnor, som senare efter ingångna äktenskap lämna arbetsmarknaden. Den nu pågående förskjutningen mot en högre genomsnittlig ålder inom den arbetsföra gruppen kommer sålunda att verka sänkande på näringslivets tillgång på kvinnlig arbetskraft, såvida icke gifta kvinnor i ökad omfattning söka sig ut på arbetsmarknaden. Även den höga giftermålsfrekvensen under åren 1940—1945 beräknas ha medfört ett årligt bortfall av nära 12 000 kvinnor från arbetsmarknaden inom stadsnäringarna.

Under de senaste åren har man kunnat iakttaga en utveckling i riktning mot ett så gott som fullständigt ianspråktagande av all tillgänglig arbetskraft. Även lokala arbetskraftsreserver ha absorberats genom den decentralisering av industrien som kommit till stånd i samarbete mellan statliga myndigheter och de enskilda företagen. Icke minst genom de sistnämnda åtgärderna har ett tidigare på vissa orter icke obetydligt överskott av kvinnlig arbetskraft numera tillförts produktio-

nen. Även om möjligheterna att ytterligare tillföra näringslivet kvinnlig arbetskraft genom fortsatt decentralisering av industrien ännu icke äro helt uttömda, torde man nog i fortsättningen se sig nödsakad att i ökad utsträckning gå fram på andra vägar. Erfarenheterna ge nämligen vid handen, att man på många håll inom näringslivet räknar med att i större utsträckning än hittills basera produktionen på kvinnlig arbetskraft, som man räknar med att kunna mobilisera utan förflyttning av företagen från de orter, där de nu äro belägna. Härtill kommer vidare det stora behov av kvinnlig arbetskraft inom hälso- och sjukvården som redan nu föreligger och som i framtiden kommer att avsevärt ökas. Det är med tillfredsställelse man kan konstatera, att den pågående utvecklingen bl. a. innebär, att den kvinnliga arbetskraften även på områden, där den tidigare har betraktats som en arbetskraftsreserv, nu får permanenta uppgifter.

Till men för samhället och produktionen hämmas emellertid denna utveckling av åtskilliga hinder. En del av dessa hinder sammanhånga med vanor och traditioner, men andra åter förorsakas av otillfredsställande praktiska förutsättningar. Bristen på samhälleliga anordningar av olika slag försvårar särskilt för gifta kvinnor att kvarstå eller återgå till förvärvsarbete. Då det är ett allmänt intresse att vår produktion kan ökas, måste det vara angeläget att tillse att de hinder som för närvarande möta många kvinnor, som önska komma ut i förvärvsarbete, i görligaste mån undanröjas.

En ändring av vanorna i fråga om yrkesverksamhet, som medför en minskning av antalet hemarbetande kvinnor med 1 % per år, skulle enligt gjorda beräkningar leda till en ökning av tillgången på kvinnlig arbetskraft inom de s. k. stadsnäringarna med närmare 200 000 på 20 år. Som en jäm-

Interpellation ang. åtgärder för underlättande för gifta kvinnor att åtaga sig förvärvsarbete.

förelse kan nämnas, att det totala antalet förvärvsarbetande kvinnor år 1947 var 755 000.

Åtskilliga förslag i syfte att underlätta situationen för förvärvsarbetande mödrar ha under årens lopp framlagts. Hit hör utredningens för hem- och familjefrågor förslag rörande bl. a. den anställda arbetskraften i hemmen, 1946 års kommittés för den halvöppna barnvården förslag rörande fosterdaghjem och provisoriska daghem m. m., 1946 års deltidstjänstutrednings förslag rörande deltidsarbete och socialvårds-kommitténs förslag rörande moderskapsförsäkring. För närvarande torde vidare utredningen angående kollektiva anordningar vara sysselsatt med frågor som i hög grad beröra de förvärvsarbetande kvinnornas intressesfär, vilket även är fallet med sambeskattnings-sakkunnigas arbete. Vidare har arbetsmarknadsstyrelsen genom en rad åtgärder sökt underlätta för och stimulera intresset bland kvinnorna att taga förvärvsarbete.

Ehuru sålunda en del åtgärder redan vidtagits och förslag framlagts eller kunna väntas från en rad kommittéer rörande åtskilliga för de förvärvsarbetande kvinnorna väsentliga frågor, återstår åtskilligt ännu att göra för att underlätta situationen för de förvärvsarbetande kvinnorna.

Med anledning av vad jag nu anfört får jag hemställa om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet rikta följande frågor:

1. Är statsrådet i tillfälle att lämna en redogörelse för vilka åtgärder som vidtagits med anledning av redan framlagda förslag i syfte att stödja förvärvsarbetande gifta kvinnor?

2. Planeras några ytterligare åtgärder i syfte att underlätta för gifta kvinnor att taga förvärvsarbete?

Denna anhållan bordlades.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 11.53 fm.

In fidem
Gunnar Britth.

Fredagen den 14 januari.

Kl. 11 fm.

§ 1.

Herr TALMANNEN yttrade: Innan de nu förestående valen företagas, ber jag att för kammaren få uppläsa 1 § i gällande stadga om val till riksdagens utskott:

»Val av ledamöter i utskott skall förrättas med valsedlar, å vilka före namnen utsatts partibeteckning (partinamn eller annan beteckning i ord för viss grupp av riksdagsmän eller för viss meningsriktning), men vilka i övrigt äro omärkta.

Namnen skola å valsedel uppföras i en följd, det ena under det andra.

Valsedlarna skola för att bli va gällande vara enkla, slutna, hoprullade och fria från överstrykningar. Sedel må ej upptaga flera, men väl färre namn än det antal personer valet avser. Där något namn å sedeln är tvetydigt, gälla den dock för övriga namn.»

§ 2.

I enlighet med kammarens därom den 11 innevarande månad fattade beslut företogos val av ledamöter i de ständiga utskotten; och anställdes först val av ledamöter i utrikesutskottet.

Därvid avlämnades 176 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

- herr *Ward*,
- » *Ohlin*,
- » *Fast*,
- » *Pehrsson-Bramstorp*,
- » *Olsson* i Gävle,
- » förste vice talmannen *Carlström*,
- » *Hall* och
- » andre vice talmannen *Skoglund*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i utrikesutskottet.

Riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokoll underrättas om detta val samt anmodas låta uppsätta och till kammaren ingiva förslag till skrivelse till Konungen med anmälan om samma val.

§ 3.

Anställdes val av ledamöter i konstitutionsutskottet.

Därvid avlämnades 162 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

- herr *Hallén*,
- » *von Friesen*,
- » *Fast*,
- » *Pettersson* i Norregård,
- » *Nilsson* i Göteborg,
- » *Swedberg*,
- » *Norén*,
- » *Nolin*,
- » *Spångberg* och
- » *Olsson* i Mora.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i konstitutionsutskottet.

§ 4.

Företogs val av ledamöter i statsutskottet.

Därvid avlämnades 168 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen

»Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

- herr *Törnkvist*,
- » *Malmborg* i Skövde,
- » *Ward*,
- » *Svensson* i Grönvik,
- » *Bergström*,
- » *Boman* i Kieryd,
- » *Andersson* i Malmö,
- » *Hjalmarson*,
- » *Mårtensson* i Uddevalla,
- » *Larsson* i Stockholm,
- » *Wallentheim* och
- » *Rubbestad*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i statsutskottet.

§ 5.

Anställdes val av ledamöter i bevillningsutskottet.

Därvid avlämnades 159 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista». Av dessa upptogs 158 valsedlar namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

- herr *Björklund*,
- » *Sandberg*,
- » *Olsson* i Gävle,
- » *Jonsson* i Skedsbygd,
- » *Orgård*,
- » *Kristensson* i Osby.
- » *Sundström*,
- » *Hagberg* i Malmö,
- » *Nilsson* i Kristinehamn och
- » *Persson* i Svensköpp.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i bevillningsutskottet.

§ 6.

Vid nu anställt val av ledamöter i bankoutskottet avlämnades 152 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

- herr *Andersson* i Munkaljungby,
- » *Fröderberg*,

herr *Eriksson* i Sandby,
 » *Persson* i Norrby,
 » *Nilsson* i Landskrona,
 » *Schmidt*,
 » *Svensson* i Alingsås och
 » *Wiberg*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i bankoutskottet.

§ 7.

Företogs val av ledamöter i första lagutskottet. Därvid avgåvos 133 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Hedlund* i Östersund,
 » *Rylander*,
 » *Olsson* i Mellerud,
 » *Werner*,
 » *Lindberg*,
 » *Johnsson* i Stockholm,
 » *Landgren* och
 » *Ljungberg*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i första lagutskottet.

§ 8.

Anställdes val av ledamöter i andra lagutskottet. Därvid avgåvos 145 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Hellbacken*,
 » *Jacobsson* i Igelsbo,
 fru *Nordgren*,
 herr *Ryberg*,
 » *Holm*,
 fru *Sandström*,
 » *Johansson* i Norrköping och
 herr *Hagård*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i andra lagutskottet.

§ 9.

Företogs val av ledamöter i jordbruksutskottet. Därvid avlämnades 142 god-

kända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

herr *Andersson* i Löbbo,
 » *Svensson* i Ljungskile,
 » *Andersson* i Tungelsta,
 » *Norup*,
 » *Ericsson* i Sörsjön,
 » *Johnsson* i Kastanjegården,
 » *Andersson* i Surahammar och
 » *Hæggblom*.

Dessa personer hade alltså utsetts till ledamöter i jordbruksutskottet.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag angående de i §§ 2—9 här ovan omförmälda valen.

§ 11.

Herr statsrådet DANIELSON avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner och skrivelse:

nr 4, med förslag till förordning om upphävande av vissa för riksdagen gällande valstadgor;

nr 5, med förslag till lag om val av borgmästare och rådmän;

nr 6, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 29 mars 1946 (nr 113) om tillfällig ökning av regeringsrådets antal;

nr 7, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 8 § lagen den 20 december 1946 (nr 879) om högsta domstolens sammansättning och tjänstgöring; och

nr 3, om förordnande av en statsrådsledamot att utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet.

Nämnda propositioner och skrivelse bordlades.

§ 12.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts på rikssalen överläm-

nade berättelse till 1949 års, lagtima riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

§ 13.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts å bordet vilande proposition nr 8, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 9 § 1 mom. förordningen den 20 juni 1941 (nr 577) angående bekämpande av tuberkulos hos nötkreatur.

§ 14.

Föredrogs var efter annan följande på bordet liggande motioner; och hänvisades därvid

till behandling av lagutskott motionen nr 1 av herr *Ohlin m. fl.*; och

till jordbruksutskottet motionen nr 2 av herr *Hedlund* i Östersund *m. fl.*

§ 15.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet riksdagens revisorers berättelse om den år 1948 av dem verkställda granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1947—30 juni 1948.

§ 16.

Föredrogs var för sig och hänvisades till bankoutskottet riksdagens år 1948 församlade revisorers berättelser

1:o) angående riksbanken; och

2:o) om granskning av riksgäldskonstors tillstånd och förvaltning för tiden 1 juli 1947—30 juni 1948 *m. m.*

§ 17.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott justitieombudsmannens till innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse.

Tryckfrihetskommitténs berättelse lades till handlingarna.

§ 18.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott militieombudsmannens till innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse.

§ 19.

Föredrogs den av herr *Svensson* i Ljungskile vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående tillgodoseende av de mindre jordbrukarnas behov av tillskottsoder.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 20.

Föredrogs den av herr *Nilson* i Spånstad vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet angående försöksverksamheten på skolväsendets område.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 21.

Föredrogs den av fru *Västberg* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående åtgärder för underlåtande för gifta kvinnor att åtaga sig förvärvsarbete.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 22.

Avlämnades följande motioner, nämligen

nr 3, av herr *Johansson* i Stockholm *m. fl.*, angående uppsägning av överenskommelsen av den 30 juni 1948 om

Interpellation ang. skärpning av bestämmelserna i lagen om behörighet att utöva läkarkonsten. — Interpellation ang. skärpning av bestämmelserna i lagen om behörighet att utöva läkarkonsten.

ekonomiskt samarbete mellan Sverige och Amerikas Förenta Stater, m. m.;

nr 4, av herr *Pettersson* i Ersbacken *m. fl.*, om höjning av byggnadsbidragen till tjänstebostäder för folkskolans lärare;

nr 5, av herr *Nilsson* i Svalöv *m. fl.*, angående statsbidrag till anordnade av kurser i maskinlära m. m. vid vissa lägre lantbruksundervisningsanstalter; och

nr 6, av herr *Dahlgren m. fl.*, om direktiv till arbetstidsutredningen att utreda frågan om 40 timmars arbetsvecka för alla arbetstagare.

Dessa motioner bordlades.

§ 23.

Interpellation ang. skärpning av bestämmelserna i lagen om behörighet att utöva läkarkonsten.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Fru **ERIKSSON** i Stockholm, som anförde: Herr talman! Frågan om skärpning av lagbestämmelserna om behörighet att utöva läkarkonsten har sedan åtskillig tid varit föremål för överväganden. Genom det nyligen bevitnade kvacksalverispektaket i Stockholm har detta spörsmål återigen fått aktualitet. Över tusentalet sjuka, invalider, neurotiker och åldringar samlades och blevo t. o. m. besvärade för trafiken på gatorna. Endast tack vare att den yttre ordningen stördes, kunde kvacksalverskan stoppas. Bara det hela utspelats något mer i skymundan, skulle rörelsen fått fortgå, även med ett lika stort patientantal och oavsett de lidanden och kostnader som åsamkats de sjuka. Hur många hjälpsökande som i det påtalade fallet allvarligt försämrades genom den långa väntan i trängsel och upprivande

miljö, vet ingen. Men det torde efter det inträffade stå klarare än någonsin, att ett modernt samhälle, som med all makt vill bygga ut en kvalificerad sjukvård och socialvård, inte opåttalt bör låta ett dylikt ockrande på människors godtrogenhet få ske, allra minst som offren ofta äro människor som i långvarig pinande ohälsa bragts till en gräns, där man förnuftsmässigt slutat att hoppas och blott ser räddningen i ett under. Mest upprörande är det, när sjuka barn överlämnas till charlatanerna.

De svårigheter att få läkarhjälp, som funnos vid den nuvarande lagens tillkomst, existera inte längre. De ekonomiska möjligheterna äro också helt andra för gemene man. Förståelsen för barnens behov av läkartillsyn har under de sista tio åren blivit allmän bland mödrarna. I den ökade skaran av nervösa människor och av åldringar se kvacksalvarna sin huvudsakliga marknad i vår tid.

Med hänsyn till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få rikta följande fråga:

Är statsrådet beredd att skärpa nu gällande lag för behörighet att utöva läkarkonsten till skydd för sjuka människor mot kvacksalvare som ockra på deras nöd?

Denna anhållan bordlades.

§ 24.

Interpellation ang. skärpning av bestämmelserna i lagen om behörighet att utöva läkarkonsten.

Ordet lämnades på begäran till

Herr **HUSS**, som yttrade: Herr talman! Under tiden 5—8 januari 1949 vistades en dansk s. k. undergörrerska vid namn fru Dorothea Iversen i Stock-

Interpellation ang. inrättande av investeringsfonder för jordbruk.

holm. Härunder och i synnerhet i samband med den s. k. mottagning, som fru Iversen höll den 7 januari, utspelades scener av för det stora flertalet medborgare anstötlig natur. Det synes vara en allmänt utbredd uppfattning, att en uppprepning härav icke bör få ifrågakomma. Denna opinion torde innebära ett uttryck för den uppfattningen, att kvacksalveri på sjukvårdens område visserligen inte kan förbjudas, men att en utväg borde finnas att förhindra de mest anstötliga och skadliga utväxterna härav. Den nu gällande lagen om behörighet att utöva läkarkonsten av den 21 september 1915 innehåller i 6 § bestämmelser om förbud för personer, vilka icke äro läkare, att behandla venerisk sjukdom, tuberkulos, kräftsjukdom och epidemiska sjukdomar och därjämte föreskrift om förbud att företaga hypnotisk behandling. Det synes råda delade meningar i frågan, huruvida fru Iversen företagit hypnotisk behandling. Diskussionen härom har gjort sannolikt, att uttrycket »hypnotisk behandling» i vart fall icke är tillfredsställande och ägnat att förhindra mottagningar av det slag, som inledningsvis blivit nämnda.

Med stöd av det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få rikta följande frågor:

Anser herr statsrådet, att nuvarande bestämmelser äro tillräckliga för att förebygga händelser av den art, som förekommo i samband med fru Dorothea Iversens besök i Stockholm den 5—8 januari 1949, och kunna de anses vara tillräckliga även i det fall, att den agerande är en person av svensk nationalitet?

Därest statsrådet skulle anse bestämmelserna vara otillräckliga, är statsrådet beredd att framlägga förslag till de ytterligare eller skärpta bestämmelser, som kunna anses vara erforderliga?

Denna anhållan bordlades.

§ 25.

Interpellation ang. inrättande av investeringsfonder för jordbruk.

Herr HANSSON i Skegrie erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! Vid flera tillfällen har frågan om investeringsfonder vid jordbruket varit föremål för riksdagens behandling, senast under fjolåret. Under det att tidigare års riksdagar ansett, att frågan om dylika investeringsfonder borde anstå till dess lag införts om bokföringsplikt vid jordbruk, beslöt föregående års riksdag, i enlighet med hemställan från vederbörande utskott, att anhålla »att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning rörande de i vederbörande motioner berörda spörsmålen samt för riksdagen framlägga de förslag vartill utredningen kan föranleda». Utskottet ansåg, att frågan om bokföringsskyldighet vid jordbruket icke nödvändigt måste lösas innan spörsmålet om investeringsfonder upptogs. I stället ansåg man, att då proposition om sådan bokföringsskyldighet kunde påräknas vid innevarande års riksdag, frågan om inrättande av investeringsfonder samtidigt borde kunna upptagas. Enligt tillgänglig förteckning över väntade propositioner synes emellertid frågan om bokföringsplikt icke komma att föreläggas detta års riksdag. Enligt min mening behöva ej heller dessa frågor sammankopplas. Vederbörande motionärers mening, att andra medel till kontroll över upprättade investeringsfonder vid jordbruk än affärsmässig bokföring borde kunna åstadkommas, godkändes av utskottet. En mycket viktig detalj vid en eventuell utredning av denna fråga måste vara att finna vägar för sådan kontroll, oavsett om redovisning av det ekonomiska resultatet av jordbruk sker efter bokföringsmässiga grunder eller ej. Med hänsyn härtill bör frågan om huruvida och i vilken form investeringsfonder vid jordbruk kunna åstadkommas upp-

Interpellation ang. utredningen av frågan om kommunalskattelagstiftningens utformning.

tagas till prövning fullt självständigt.

I nuvarande ekonomiska läge, då nödvändigheten att minska efterfrågan på vissa produktionsmedel även drabbar jordbruket, synes det vara en enkel gärd av rättvisa, att jordbruket får samma möjligheter att fördela dylik efterfrågan på en följd av år som givits industrien genom dess investeringsfonder eller fria avskrivning.

Med hänvisning till ovanstående får jag hemställa om andra kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet få framställa följande fråga:

Avser herr statsrådet att inom en nära framtid låta utreda frågan om inrättande av investeringsfonder vid jordbruk och om de speciella former under vilka sådana måste inrättas?

Denna anhållan bordlades.

§ 26.

Interpellation ang. utredningen av frågan om kommunalskattelagstiftningens utformning.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr PERSSON i Landafors, som yttrade: Herr talman! Den nuvarande skattebelastningen är mycket betungande för de lägre inkomsttagarna. Nuvarande kommunalskattelag, av år 1928, är alldeles särskilt ägnad att drabba dessa lägre inkomsttagare. Ehuru vissa ändringar kommit till stånd i denna lag under årens lopp, kan denna dock betecknas som föråldrad och efterbliven.

År 1936 tillsatte Kungl. Maj:t »kommunalskatteberedningen» som avlämnade betänkanden år 1942 och 1943 med förslag till omläggning av den kommunala beskattningen, som voro avsedda att giva riktlinjer för en mera rättvis kommunalbeskattning. Dessa utredningsresultat ha icke blivit föremål för någon

regeringens åtgärd. Under de senare åren har i riksdagen gång på gång motionerats om detaljändringar i den nuvarande kommunalskattelagen för att råda bot på de mest framträdande föråldrade bestämmelserna. Ortsavdragen äro så låga, att de icke kunna tillgodose några rimliga anspråk på en till innevarande tid anpassad lagstiftning.

Under år 1948 krävde en del riksdagsledamöter i olika motioner vissa ändringar i kommunalskattelagen. Bevilningsutskottet fick beredningen av motionerna om hand, och i sitt utlåtande nr 42 uttalade sig utskottet för att en förnyad utredning nu bör komma till stånd och skrev bl. a.: »Särskilt i betraktande av att en förnyad utredning rörande frågan om kommunalskattelagstiftningens utformning kan förväntas komma att kräva avsevärd tid finner utskottet angeläget, att en sådan utredning snarast skall kunna påbörjas. Härför synes även tala den omständigheten, att genomförandet av den av statsmakterna beslutade ändrade kommunindelningen säkerligen kommer att resultera i större kommunala enheter och att därigenom ökad möjlighet vinnas att tillgodose kommunernas behov av ett av konjunkturväxlingar mera oberoende skatteunderlag. Utskottet föreslår fördenskull, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att en förnyad utredning av frågan om kommunalskattelagstiftningens utformning snarast kommer till stånd.»

Riksdagen beslutade på bevilningsutskottets förslag: »att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville med beaktande av vad utskottet i detta betänkande anfört snarast låta verkställa en förnyad utredning rörande frågan om kommunalskattelagstiftningens utformning samt för riksdagen framlägga de förslag, som må av utredningen föranledas.»

Beslutet fattades i riksdagen den 26 maj 1948. Någon ny utredning har ännu

icke av regeringen blivit tillsatt. De många framstötarna i riksdagen under de senare åren för att få ändringar i den nuvarande kommunalskattelagen visa att den nu begärda förnyade utredningen jämte förslag till nya bestämmelser har, allt efter som tiden gått, blivit allt mer av behovet påkallad, och den kan nu betecknas såsom varande av brådskande natur.

Denna utredning bör helt naturligt omfatta alla till den kommunala beskattningen hörande frågor, men alldeles särskilt framträder behovet av utredning beträffande ett skäligt existensminimum och att ortsavdragen göras tillräckligt höga för att existensminimum må bli skyddat mot beskattning; härav bör också följa att skydd skapas för detsamma mot införsel i lön. Detta är för alla de många lägre inkomsttagarna den stora och centrala frågan och skjutes därför i förgrunden.

Med vad sålunda anförts anhåller jag om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få framställa följande frågor:

1. När ämnar statsrådet igångsätta den av riksdagen begärda nya utredningen om kommunalskattelagstiftningens utformning?

2. Kan utredningen förväntas komma att fastställa vad som är att anse som skäligt existensminimum och att skydd skapas för detsamma mot beskattning och införsel i lön?

3. Hur lång tid beräknas den ifrågasvarande utredningen behöva för sitt arbete?

Denna anhållan bordlades.

§ 27.

Herr FÖRSTE VICE TALMANNEN erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1949/50, och nr 2, angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49, måtte uppföras sist å föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

Kammaren biföll denna hemställan.

§ 28.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 12.27 em.

In fidem

Gunnar Britth.

Lördagen den 15 januari.

Kl. 11 fm.

§ 1.

Justerades protokollet för den 10 innevarande januari.

§ 2.

Upplästes följande till kammaren inkomna läkarintyg:

Riksdagsman Karl Artur Ryberg är

på grund av knäledsjukdom tills vidare oförmögen till arbete, vilket härmed intygas.

Stockholm den 13 januari 1949.

Axel Blomberg.

Kammaren beviljade herr Ryberg ledighet från riksdagsgöromålen tills vidare från och med den 13 innevarande januari.

§ 3.

I enlighet med kammarens därom den 11 innevarande månad fattade beslut företogs nu val av suppleanter i de ständiga utskotten; och anställdes först val av suppleanter i utrikesutskottet.

Därvid avgåvos 186 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

- herr *Hallén*,
- » *Svensson* i Ljungskile,
 - » *Wallentheim*,
 - » *Hedlund* i Rådom,
 - » *Törnkvist*,
 - » *Kristensson* i Osby,
 - » *Svensson* i Grönvik och
 - » *Wiberg*.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i utrikesutskottet.

Riksdagens kanslideputerade skulle genom utdrag av protokollet underrättas om detta val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarna ingiva förslag till skrivelse till Konungen med anmälan om samma val.

§ 4.

Anställdes val av suppleanter i konstitutionsutskottet.

Därvid avgåvos 178 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

- herr *Jonsson* i Haverö,
- » *Nordkvist*,
 - » *Larsson* i Julita,
 - » *Hansson* i Skediga,
 - » *Gustafsson* i Bogla,
 - » *Hammar*,

fröken *Nygren*,

- herr *Håstad*,
- » *Ekdahl*,
 - » *Häckner*,

- fru *Svedberg*,
- herr *Larsson* i Luttra,
- » *Hedqvist*,
 - » *Löfroth*,
 - » *Edberg* och
 - » *Dickson*.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i konstitutionsutskottet.

§ 5.

Företogs val av suppleanter i statsutskottet.

Därvid avlämnades 176 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

- herr *Hall*,
- » *Ståhl*,
 - » *Lindholm*,
 - » *Pettersson* i Dahl,
 - » *Åkerström*,
 - » *Bergstrand*,
 - » *Hoppe*,
 - » *Staxäng*,
 - » *Pettersson* i Degerfors,
 - » *Kollberg*,
 - » *Thapper*,
 - » *Onsjö*,
 - » *Persson* i Vinberg,

fröken *Elmén*,

herr *Severin*,

- » *Birke*,
- » *Jansson* i Kalix,
- » *Widén*,

fru *Ericsson* i Luleå,

herr *Johansson* i Mysinge,

- » *Henriksson*,
- » *Hansson* i Skegrie och
- » andre vice talmannen *Skoglund*.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i statsutskottet.

§ 6.

Vid nu anställt val av suppleanter i bevillningsutskottet avlämnades 169 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och

upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

- herr *Olofsson*,
 » *Sjölin*,
 » *Ohlsson* i Kastlösa,
 » *Andersson* i Dunker,
 » *Bladh*,
 » *Gunnarsson*,
 » *Brandt*,
 » *Edström*,
 » *Forsberg*,
 » *Persson* i Halmstad,
 » *Allard*,
 » *Vigelsbo*,
 » *Kärrlander*,
 » *Strandh*,
 » *Wiklund* i Öjebyn,
 » *Nilsson* i Svalöv,
 » *Wedén* och
 » *Johnsson* i Skoglösa.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i bevillningsutskottet.

§ 7.

Anställdes val av suppleanter i bankoutskottet.

Därvid avlämnades 157 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

- fru *Humla*,
 herr *Bäckström*,
 » *Sköldin*,
 » *Nilson* i Spånstad,
 » *Persson* i Växjö,
 » *Christenson* i Malmö,
 » *Gavelin*,
 » *von Seth*,
 » *Johansson* i Kalmar,
 » *Åqvist*,
 » *Hallberg*,
 » *Johansson* i Norrfors,
 » *Malmborg* i Stockholm,
 » *Gustafson* i Göteborg,
 » *Andersson* i Ronneby och
 » *Stattin*.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i bankoutskottet.

§ 8.

Företogs val av suppleanter i första lagutskottet.

Därvid avgåvos 145 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning:

- herr *Lindahl*,
 » *Antby*,
 » *Andersson* i Mölndal,
 » *Petersson* i Ersbacken,
 fröken *Öberg*,
 herr *Wirtén*,
 » *Skoglund* i Umeå,
 » *Fagerholm*,
 » *Jonsson* i Skutskär,
 » *Gustafsson* i Borås,
 fru *Johansson* i Skövde,
 herr *Svensson* i Stenkyrka,
 » *Östrand*,
 fru *Gärde-Widemar*,
 herr *Netzén*,
 » *Östlund* och
 » *Edenman*.

Dessa personer hade alltså utsetts till suppleanter i första lagutskottet.

§ 9.

Vid nu anställt val av suppleanter i andra lagutskottet avlämnades 153 godkända valsedlar, samtliga med partibeteckningen »Gemensam lista» och upptagande namnen på nedan nämnda personer i följande ordning.

- fru *Västberg*,
 herr *Stjärne*,
 » *Lundberg*,
 » *Hedlund* i Rådom,
 » *Andersson* i Alfredshem,
 fröken *Höjer*,
 herr *Jansson* i Hällefors,
 » *Kyling*,
 » *Levin*,
 » *Huss*,
 » *Jönsson* i Lund,
 » *Carlsson* i Bakeröd,
 » *Odhe*,

herr *Wiklund* i Stockholm,
» *Svensson* i Göteborg och
fru *Ewerlöf*.

Dessa personer hade alltså utsetts till
suppleanter i andra lagutskottet.

§ 10.

Anställdes val av suppleanter i jord-
bruksutskottet.

Därvid avgåvos 155 godkända val-
sedlar, samtliga med partibeteckningen
»Gemensam lista» och upptagande
namnen på nedan nämnda personer i
följande ordning:

herr *Gustafson* i Dädesjö,
» *Utbult*,
» *Jacobson* i Vilhelmina,
» *Svensson* i Vä,
» *Andersson* i Hyssna,
» *Mårtensson* i Smedstorp,
» *Jonsson* i Järvsand,
» *Larsson* i Karlstad,
fru *Eriksson* i Hallstahammar,
herr *Ahlsten*,
» *Johansson* i Torp,
» *Boman* i Stafsund,
» *Nilsson* i Varuträsk,
» *Åhman*,
» *Engström* och
fru *Boman*.

Dessa personer hade alltså utsetts till
suppleanter i jordbruksutskottet.

§ 11.

Justerades protokollsutdrag angående
de i §§ 3—10 här ovan omförmälda
valen.

§ 12.

Föredrogs var efter annan följande
Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilan-
de propositioner; och hänvisades där-
vid

till konstitutionsutskottet propositionen,
nr 4, med förslag till förordning
om upphävande av vissa för riksdagen
gällande valstadgor; samt

till behandling av lagutskott propo-
sitionerna:

nr 5, med förslag till lag om val av
borgmästare och rådman;

nr 6, med förslag till lag angående
ändrad lydelse av 1 § lagen den 29
mars 1946 (nr 113) om tillfällig ök-
ning av regeringsrådets antal; och

nr 7, med förslag till lag angående
ändrad lydelse av 8 § lagen den 20 de-
cember 1946 (nr 879) om högsta dom-
stolens sammansättning och tjänstgö-
ring.

§ 13.

Föredrogs Kungl. Maj:ts på bordet
liggande skrivelse, nr 3, med tillkännagivande,
att Kungl. Maj:tt förordnat statsrådet
Berndt Gunnar Emil Danielson att
under innevarande lagtima riksdag ut-
öva den befattning med riksdagsärenden,
som jämlikt § 46 riksdagsordningen
tillkommer en ledamot av statsrådet.

Kammaren beslöt lägga skrivelsen
till handlingarna samt meddela veder-
börande utskott och riksdagens kansli-
deputerade underrättelse om innehållet
i densamma.

§ 14.

Föredrogs var efter annan följande
å kammarens bord vilande motioner;
och hänvisades därvid

till utrikesutskottet motionen nr 3 av
herr *Johansson* i Stockholm *m. fl.*;

till statsutskottet motionen nr 4 av
herr *Pettersson* i Ersbacken *m. fl.*;

till jordbruksutskottet motionen nr 5
av herr *Nilsson* i Svalöv *m. fl.*; samt

till tillfälligt utskott motionen nr 6
av herr *Dahlgren m. fl.*

§ 15.

Föredrogs den av fru *Eriksson* i
Stockholm vid kammarens nästföregående
sammanträde gjorda, men då
bordlagda anhållan att få framställa
interpellation till herr statsrådet och
chefen för inrikesdepartementet angående
skärpning av bestämmelserna i
lagen om behörighet att utöva läkar-
konsten.

Kammaren biföll denna anhållan.

Interpellation ang. arbetsförhållandena för personalen vid ungdomsfängelset i Uppsala.

§ 16.

Föredrogs den av herr *Huss* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet angående skärpning av gällande bestämmelser i lagen om behörighet att utöva läarkonsten.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 17.

Föredrogs den av herr *Hansson* i Skegrie vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående inrättande av investeringsfonder för jordbruk.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 18.

Föredrogs den av herr *Persson* i Landafors vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående utredningen av frågan om kommunal-skattelagstiftningens utformning.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 19.

Avlämnades följande motioner, nämligen av:

herr *Birke*, nr 7, angående rätt för landsting att ekonomiskt medverka till primärkommuns fosterhemsanskaffning;

herrar *Vigelsbo* och *Pettersson* i Ersbacken, nr 8, angående statens övertagande av kostnaderna för de offentliga rättshjälpsanstalterna;

herr *Bergström m. fl.*, nr 9, om änd-

rad lydelse av 9 § nöjesskatteförordningen;

herr andre vice talmannen *Skoglund m. fl.*, nr 10, om avskaffande av kvarlåtenskapsskatten, m. m.;

herr andre vice talmannen *Skoglund m. fl.*, nr 11, om utredning angående det gällande skattesystemets verkningar i vissa avseenden;

herr *Dickson m. fl.*, nr 12, om upphävande av bestämmelserna i normalbrandordningarna om visst avstånd mellan stack och byggnad;

fru *Boman*, nr 13, angående grunderna för allmänna barnbidrag för barn, som intagits på nomadskolhem eller eljest inackorderats för obligatorisk skolgång;

herr *Staxäng m. fl.*, nr 14, om anslag till omplantering av rödspätta;

herr *Utbult m. fl.*, nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till främjande av beredning och avsättning av fisk;

herr *Spångberg m. fl.*, nr 16, angående en allsidig utredning i den s. k. Unmansaffären; och

fru *Gärde-Widemar* och herr *Ståhl*, nr 17, om skyndsamt utredning rörande åtgärder till skydd för barn och ungdom mot sexualförbrytare.

Dessa motioner bordlades.

§ 20.

Interpellation ang. arbetsförhållandena för personalen vid ungdomsfängelset i Uppsala.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr *KYLING*, som anförde: Herr talmann! Det våldsamma myteriet i ungdomsfängelset i Uppsala på söndagskvällen den 9 i denna månad kom för fängelsepersonalen icke alldeles oväntat. Många av dem som i radio hörde eller i tidningarna läste om upploppet

Interpellation ang. trafiken inom kustområdet mellan Örnsköldsvik och Umeå.

blevo kanske icke heller särdeles förvånade. Brottslighetsproblemen hava på ett markerat sätt tilldragit sig hela folkets uppmärksamhet, och hithörande frågor hava åtskilligt debatterats i riksdagen, i pressen och annorstädes.

Då ju en del allmänna brottslighetsfrågor helt nyligen debatterades i denna kammare i samband med att justitieministern besvarade en interpellation, vill jag nu icke åter draga upp hela brottslighetsfrågan. Jag skall därför nu blott taga upp en detalj. Jag syftar på de förhållanden, under vilka anstaltens personal har att förrätta sitt dagliga arbete. De uttalanden, som nu senast i samband med händelserna i Uppsala gjorts av flera bland anstaltens personal, visa, att personalen ser med olust på förhållandena. Och det vill synas som om de ha skäl att så göra. Vad som än må finnas stadgat i författningar i denna fråga, så är enligt de informationer jag fått den verkliga situationen sådan att personalen kan sägas arbeta under livsfara.

Inom anstalten få de intagna yrkesutbildning, bl. a. i en snickarverkstad. I denna verkstad ha de tillgång till alla en modern snickarverkstads verktyg, livsfarliga om de användas såsom tillhyggen mot personalen. Man förstår hur det kan kännas för två vakter att obehäpnade vara inlåsta i verkstadslokalen tillsammans med 10—15 interner, somliga av ansvariga personer be-tecknade som verkligt farliga. Vid det nyss åsyftade uppträdet använde internerna i sitt raseri sådana tillhyggen och stridsmetoder att vakternas och poliskonstaplarnas liv stod på spel.

Stämningen bland fångvårdstjänstemännen vid Uppsalaanstalten är ytterligt deprimerad. Anstaltens personalfråga är nu bekymmersam. Enligt olika uppgifter ha flera av tjänstemännen omedelbart begärt och vissa erhållit tjänstledighet, bland dem fängelsechefen och en yrkesmästare. Dessa omständigheter tala sitt tydliga språk.

Humaniteten kräver att de intagna få känna viss trygghet och trivsel. De måste naturligtvis åtnjuta trygghet mot övergrepp från personalens sida. Men med de normer, som för närvarande tillämpas, synes trygghetskravet ha tillgodosetts på sådant sätt, att de intagna äro överlägsna i vetskapen om att personalen saknar medel till effektivt självförsvar. Anser man männe att internernas intresse av att personalen berövas möjligheter till effektivt självförsvar skall tillgodoses på bekostnad av personalens intresse av att skydda sig till liv och lem?

Under hänvisning till det anförda får jag anhålla om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet få rikta följande frågor:

1. Äro de förhållanden, under vilka personalen vid Uppsalaanstalten arbetar, sådana, att de förutsetts vid meddelandet av nu gällande instruktioner och ligga i linje med instruktionernas anda och mening, eller ha dessa förhållanden sin orsak i felaktig tillämpning av gällande normer?

2. Ämnar herr statsrådet vidtaga några åtgärder med anledning av det inträffade?

Denna anhållan bordlades.

§ 21.

Interpellation ang. trafiken inom kustområdet mellan Örnsköldsvik och Umeå.

Ordet lämnades på begäran till

Herr SKOGLUND i Umeå, som yttrade: Herr talman! Vid 1945 års riksdag väcktes i dess båda kamrar en motion om utredning rörande byggande av järnvägslinje mellan Örnsköldsvik och Umeå såsom ett led i ostkustbanans förlängning norrut. Statsutskottet, till vilket motionen remitterades, fann förslaget vara av den vikt och betydelse att utskottet utöver infor drande av yttran-

Interpellation ang. trafiken inom kustområdet mellan Örnsköldsvik och Umeå.

den från myndigheter och korporationer även genom besök i de av järnvägsförslaget berörda orterna beslöt att skaffa sig ingående kännedom om förslagets innebörd och konsekvenser. Vid den sålunda företagna studieresan kom statsutskottet till den uppfattningen, att en järnväg genom de berörda orterna skulle få stor betydelse för utvecklingen av dessas näringsliv, framför allt för de stora industriernas råvaruanskaffning respektive produktavsättning, och att järnvägskommunikationerna i denna landsända skulle kraftigt bidra till den näringslivets differentiering, som ur olika synpunkter hade visat sig eftersträvansvärd. Utskottet föreslog riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om uppdrag åt norrlandskommittén och järnvägstyrelsen att gemensamt verkställa utredning rörande ostkustbanans förlängning norrut till Umeå.

Riksdagen biföll vad utskottet föreslagit, och i anledning av dess skrivelse uppdrog Kungl. Maj:t åt norrlandskommittén och järnvägstyrelsen att verkställa den begärda utredningen. Denna utfördes och avlämnades till Kungl. Maj:t i början av år 1947. Utredningen utmynnade i förord för ostkustbanans utbyggande på sträckan från Köpmanholmen till Umeå. Enligt den av järnvägstyrelsen upprättade driftskalkylen för ifrågasatt bansträcka skulle den bli ekonomiskt bärande icke blott så, att driftskostnaderna skulle täckas av driftsinkomsterna, utan också så, att en visserligen låg men dock förräntning av det investerade anläggningskapitalet skulle uppstå.

Sedermera uppdrog Kungl. Maj:t åt järnvägstyrelsen och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att undersöka möjligheterna av att tillgodose trafikbehovet på den berörda sträckan genom inrättande där av s. k. stambillinje för såväl person- som godstrafik. Denna utredning har nu av de båda berörda styrelserna slutförts och i dagarna över-

lämnats till Kungl. Maj:t. Utredningen visar, att en stambillinje på den angivna sträckan skulle komma att draga årliga driftsförluster, vilka kalkylerats till lägst en kvarts miljon kronor men sannolikt en halv miljon kronor. En jämförelse mellan de båda undersökta metoderna att tillgodose trafikbehovet på den berörda sträckan visar sålunda, att det för det allmänna skulle ställa sig ekonomiskt mera fördelaktigt att tillgodose behovet genom byggande av järnväg än genom att inrätta stambillinje.

Såsom av statsutskottets ovan åberopade utlåtande framgår skulle den ifrågasatta trafikleden komma att tjäna utom den jordbrukande och småindustriutövande ortsbefolkningens behov framför allt vissa betydelsefulla storindustriernas intressen i bl. a. Gullänget, Husum, Rundvik och Hörnefors. Beträffande de tre sistnämnda orterna är det fråga om sådan träförädlingsindustri, som för önskvärd vidareförädling av virke är beroende av andra trafikmedel än dem som nu stå till förfogande. Redan vid den tidpunkt, då den omnämnda riksdagsmotionen väcktes, stod det klart för alla att en sådan utveckling var gagnelig för hela rikshushållet med hänsyn till kravet på bättre utnyttjande av råvarutillgångarna. Sedan dess ha händelserna utvecklats sig därhän, att man får se en sådan utvidgning som ofrånkomlig. Råvarubasens vikande karaktär och exportartiklarnas ökade betydelse för handelsbalansen stå nu ännu klarare än då. På längre sikt är det uppenbart att en sådan brist på lämpliga kommunikationsmedel, som hindrar en eljest möjlig utveckling av trävarornas vidareförädling från halvfabrikat till för användning färdiga produkter, kommer — med hänsyn till den minskade råvarutillförseln — att medföra driftsinskränkningar, arbetslöshet, ökat lokalt kommunalt skattetryck och — för hela rikets del — minskad tillförsel av utlandsvalutor. Såväl ortsbefolkningen i allmänhet som

industriplatsernas företagsledare och anställda i synnerhet avvakta därför med en viss oro vad som nu kommer att ske beträffande det här berörda trafikspörsmålet.

Med återopande av det anförda tillåter jag mig därför anhålla om andra kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få framställa följande fråga:

Är statsrådet i tillfälle att nu — sedan utredning rörande såväl nyanläggning av järnväg som inrättande av stambillinje slutförts och sedan trafikbehovet blivit ytterligare accentuerat — lämna riksdagen besked om vilken åtgärd regeringen kan komma att vidtaga för

att lösa trafikproblemet för kustområdet mellan Örnsköldsvik och Umeå?

Denna anhållan bordlades.

§ 22.

Anmäldes och godkändes riksdagens kanslis förslag till riksdagens skrivelse, nr 14, till Konungen angående utseende av ledamöter och suppleanter i utrikesutskottet och utrikesnämnden.

§ 23.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-
efter kl. 12.22 em.

In fidem

Gunnar Britth.